

jańskiej w oświeceniu Foresta" przez o. B. Domagałę, prezesa Koła, wybranego w dn. 27 II 1935 r.<sup>16</sup> Poprzedni prezes nie urzędował już od listopada i zastępował go J. Tokarski. Liczba członków wynosiła 28, książek w biblioteczce nadal 56. Również w tym roku Koło uczciło święto patrona, urządzając 10 III uroczystą akademię. Na jej program złożyły się: słowo wstępne prezesa Koła, odczyt ks. prof. A. Słomkowskiego pt. „Duch św. Tomasza a potrzeby czasów dzisiejszych”, śpiew chóru Lubelskiego Seminarium Duchownego, deklamacja studentki Grassówny i gra na skrzypcach P. Polańskiego z akompaniamentem Ressela<sup>17</sup>.

Ze sprawozdań jest widoczne dalsze osłabienie działalności Koła. Liczba członków zmniejsza się do 12. Zarząd wybrany na r. akad. 1935/36 składa się z prezesa Ireny Rosenówny i 2 członków: sekretarza Eweliny Kościukiewicz i bibliotekarza Kazimierza Kogutówny<sup>18</sup>. Zmienił się system pracy. Na zebraniach czyta się i omawia pod kierunkiem ks. prof. J. Pastuszki, kuratora Koła, wybrane rozdziały z dzieł: *Summa filozoficzna* św. Tomasza, *Krytyka czystego rozumu* Kanta i *Psychologia religii* Dawida<sup>19</sup>. Koło nie pobierało składek.

W następnym, 1937 r. prezesem został wybrany Jan Tokarski<sup>20</sup>, który miał pierwszy referat po założeniu Koła, później zaś przerwę w studiach. Z tej kadencji znamy wygłoszone referaty: 1. „Przewodnie myśli św. Tomasza”, 2. „Pojęcie duszy w psychologii Witwickiego”, 3. „Pojęcie duszy u Jerusalema” i 4. „Pojęcie duszy u Titchenera”.

14 XI 1938 r. Senat zatwierdził statut Koła, dostosowany do rozporządzenia Min. WriOP z 1937 r. Brak dokładnych danych z tego okresu, wiemy jednak, że Koło działało do samej okupacji.

Jan Wiśliński

## KOŁO FILOZOFICZNE STUDENTÓW KUL

(1947—1970)

Po wojnie, w r. 1946, zostaje otwarty Wydział Filozofii Chrześcijańskiej. Wzrasta liczba młodzieży studiującej filozofię. 11 XI 1947 r. odbyło się zebranie organizacyjne Koła Filozoficznego Studentów KUL im. św. Tomasza z Akwinu jako nowego koła. Kuratorem został ks. prof. J. Pastuszka, ówczesny dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej. Na zebraniu organizacyjnym obecne były 23 osoby, a wśród nich m. in.: ks. J. Drzazga, ks. S. Kamiński, ks. M. Kurdziałek, ks. J. Ablewicz, L. Kuc, A. Stanowski. Prezesem Koła wybrano ks. F. Krutina<sup>1</sup>. Przez kolejne trzy lata Koło rozwijało coraz bardziej swą działalność organizując zebrania dyskusyjne. Tematyka tych zebrań była różna, jednak szczególnie zainteresowaniem cieszyły się współczesne kierunki filozoficzne oraz problematyka metodologiczna filozofii. Referentami byli profesorowie oraz studenci.

<sup>16</sup> J.w., Archiwum KUL, rep. 124, nr 276. Inni członkowie zarządu: wiceprez. Kazimiera Kogutówna, sekr. Zofia Lassotówna, skarbn. Konrad Szostak, bibliot. Zofia Szkodówna; Kom. Rewiz.: o. Aleksy Lechański OFKap., ks. Franciszek Filipowicz i Wanda Lachmanówna.

<sup>17</sup> *Uroczysta akademia*, „Głos Lub.”, 1935, nr 78, s. 4.

<sup>18</sup> Koło Studiów Filozoficznych im. św. Tomasza, Archiwum KUL, rep. 124, nr 276.

<sup>19</sup> J.w.

<sup>20</sup> J.w. Inni członkowie zarządu: sekr. Jeremi Królikowski, bibliot. Bogumiła Chylińska.

<sup>1</sup> Ks. F. Krutin był prezesem Koła w r. akad. 1947/48. W r. akad. 1948/49 funkcję prezesa pełnił mgr B. Renik, a w r. akad. 1949/50 — mgr L. Kuc.

W r. 1950 Koło musiało przerwać swą działalność niemal dokładnie po trzech latach istnienia. Młodzież odczuwała jednak żywo potrzebę dokształcania się, pogłębiania wiedzy filozoficznej poza uniwersyteckim kursem studiów. Życie filozoficzne skupiało się wówczas wokół Zakładu Filozofii i tam odbywały się dyskusje. Później filozofowie dają wyraz swej aktywności w „Przeglądzie Etycznym”, a zwłaszcza w wewnątrzuniwersyteckim czasopiśmie „Filozofia”<sup>2</sup>. Pomysł wydawania czasopisma jako dwumiesięcznika powstał w październiku 1954 r., a już w listopadzie tegoż roku ukazał się pierwszy numer. Kuratorem był z-ca prof. ks. M. A. Krąpiec OP, a redaktorem naczelnym mgr A. Stępień. W ramach tego czasopisma ukazują się prace doktorskie i magisterskie z filozofii, obszernie sprawozdania z posiedzeń i zjazdów, artykuły, recenzje ważniejszych pozycji filozoficznych, tłumaczenia, wiadomości z życia filozoficznego na KUL-u i poza KUL-em, czasem felietony satyryczne. W „Filozofii” można znaleźć wiele ciekawych prac lub sprawozdań nie zamieszczanych gdzie indziej, np. obszernie sprawozdanie z działalności konwersatorium metafizologicznego za lata 1954—1955, którego streszczenie zamieszczono w „Zeszytach Naukowych KUL” (1958, nr 3), czy sprawozdania z dwóch niezwykle interesujących sesji naukowych studentów Wydziałów Filozoficznych UW i KUL ze stycznia 1956 r. (temat Sesji: „Społeczna rola filozofa”) oraz z kwietnia tegoż roku („O pojęciu materii”). Numery „Filozofii” posiadały objętość ok. 60 stron każdy. Ostatni, ósmy numer tego czasopisma ukazał się w listopadzie 1956 r.

Wspomniane konwersatorium metafizologiczne było cyklem zebrań również wykraczających poza ramy obowiązkowych zajęć uniwersyteckich. Pierwsze zebranie w ramach konwersatorium odbyło się 14 XII 1953 r.; brali w nim udział — obok pracowników nauki — aktywniejsi studenci starszych lat. Na zebraniach — trwających z przerwami do 1958 r. (pierwsza faza działalności konwersatorium) — dyskutowano nad podstawami teoriiopoznawczymi i strukturą metodologiczną filozofii tomistycznej.

W r. 1956 Koło Filozoficzne odżywa. Przez cały r. akad. 1956/57 już działa, choć jeszcze nie jest zatwierdzone przez Senat KUL. Pracami Koła kieruje Jadwiga Rutowska-Kowalczykowa. Formalnie Koło Filozoficzne Studentów KUL (taka jest jego odłód do dziś oficjalna nazwa) wznowiło swą działalność 7 XI 1957 r. Pierwszym — po długiej przerwie — prezesem został ks. M. Poletyło<sup>3</sup>. Kuratorem Koła wyznaczony został przez Senat Uniwersytetu ks. doc. dr M. A. Krąpiec, który już wcześniej opiekował się i kierował kulowskim ruchem filozoficznym.

Do czterech sekcji Koła (filozofii przyrody, światopoglądowej, etycznej i logicznej) wpisało się 32 członków. Wygłoszono dwa referaty dla całego Koła, odbyło 11 dyskusyjnych zebrań sekcyjnych oraz — co najważniejsze — zorganizowano w dniach 10—14 II 1958 r. Tydzień Filozoficzny. Ta impreza, o znaczeniu ogólnouniwersyteckim, a nawet międzyuczelnianym, wymaga osobnego omówienia.

Już pierwszy Tydzień Filozoficzny był zorganizowany z dużym rozmachem i odbił się szerokim echem tak w Uniwersytecie, jak i poza nim. Wysoki poziom odczytów, ciekawe, swobodne i gorące dyskusje, udział ok. 60 gości z innych ośrodków, spowodował pochlebne recenzje w wielu pismach („ZN KUL”, „Więź”, „Ty-

<sup>2</sup> „Przegląd Etyczny” jest dostępny w Zakładzie Etyki KUL, zaś „Filozofia” — w Zakładzie Metafizyki KUL.

<sup>3</sup> A oto nazwiska prezesów Koła za lata 1957—1970: 1957/58 — ks. M. Poletyło, 1958/59 — Z. Kałuża, 1959/60 — Maria Braun, 1960/61 — Maria Braun, 1961/62 — J. Gałkowski, 1962/63 — E. Osiecki, 1963/64 — E. Osiecki, 1964/65 — A. Piechota i ks. J. Durczewski, 1965/66 — ks. Forycki i J. Czerkowski, 1966/67 — K. Werys, 1967/68 — K. Werys, 1968/69 — ks. B. Bakies, 1969/70 — E. Śleszyńska.



godnik Powszechny", „Przewodnik Katolicki", „Homo Dei", „Ateneum Kapłańskie", „Polonista", „Argumenty", „Od Nowa"). W „Znaku" zamieszczone zaś zostały wykłady i streszczenia dyskusji z Tygodnia. Odtąd co roku w lutym lub marcu odbywały się Tygodnie Filozoficzne, w których udział brali już nie tylko coraz liczniej przybywający studenci, ale i znani profesorowie spoza Lublina. Ze względu na doniosły charakter tej imprezy, sądzę, że warto podać szczegółowy wykaz tematów Tygodni. Zaznaczyć jeszcze należy, że po każdym odczycie odbywało się seminarium dyskusyjne.

I Tydzień Filozoficzny (luty 1958 r.) miał jako temat: Współczesne kierunki filozoficzne i ich przydatność do budowy światopoglądu. Sprawozdania z Tygodnia ukazały się w czasopiśmie: „Znak", 1958, nr 48, s. 617—714; „Zeszyty Naukowe KUL", 1958, nr 2, s. 147—151. II Tydzień Filozoficzny (luty 1959 r.); temat — Poznawalność Boga i duszy ludzkiej. Sprawozdania: „Znak", 1959, nr 59, s. 549—608; 1959, nr 60, s. 693—756; „Zeszyty Naukowe KUL", 1959, nr 2, s. 133—137. III Tydzień Filozoficzny (luty 1960 r.); temat — Ewolucjonizm — filozofia i przyrodnicznictwo. Sprawozdania: „Znak", 1960, nr 72, s. 764—815; „Zeszyty Naukowe KUL", 1960, nr 2, s. 149—151. IV Tydzień Filozoficzny (luty 1961 r.); temat — Filozoficzne podstawy personalizmów. Sprawozdania: „Znak", 1961, nr 83, s. 601—693; „Zeszyty Naukowe KUL", 1961, nr 2, s. 146—153. V Tydzień Filozoficzny (marzec 1962 r.); temat — Estetyka filozoficzna. Sprawozdania: „Znak", 1962, nr 97—98, s. 1219—1228; „Zeszyty Naukowe KUL", 1962, nr 3, s. 136 n. VI Tydzień Filozoficzny (luty 1963 r.); temat — Filozoficzna problematyka wolności woli. Sprawozdania: „Znak", 1963, nr 109—110, s. 935—946; „Zeszyty Naukowe KUL", 1963, nr 2, s. 96—99. VII Tydzień Filozoficzny (luty 1964 r.); temat — Filozofia polska w powojennym dwudziestoleciu. Sprawozdania: „Znak", 1964, nr 121—122, s. 1003—1011; „Zeszyty Naukowe KUL", 1964, nr 3, s. 88—90. VIII Tydzień Filozoficzny (marzec 1965 r.); temat — Z pogranicza etyki i filozofii wartości. Sprawozdania: „Znak", 1965, nr 133—134, s. 1041—1052; „Zeszyty Naukowe KUL", 1965, nr 2, s. 85—88. IX Tydzień Filozoficzny (luty 1966 r.); temat: Tomizm a fenomenologia. Sprawozdanie: „Zeszyty Naukowe KUL", 1965, nr 3, s. 84—85. X Tydzień Filozoficzny (luty 1967 r.); temat — Filozofia a teologia. Sprawozdania: „Znak", 1967, nr 157 n., s. 861—904, 1007—1017; 1967, nr 159, s. 1077—1095; „Zeszyty Naukowe KUL", 1967, nr 3, s. 80—82. XI Tydzień Filozoficzny (luty 1968 r.); temat — Antropologia filozoficzna. Sprawozdania: „Znak", 1968, nr 168, s. 818—822<sup>4</sup>; „Zeszyty Naukowe KUL", 1968, nr 3—4, s. 145—147.

Następne Tygodnie Filozoficzne również poświęcono problematyce antropologicznej. Materiały z tych Tygodni częściowo były drukowane w dwu pierwszych tomach *O Bogu i o człowieku* (pod red. bpa B. Bejzego).

Począwszy od r. 1962 TF stały się imprezą wewnątrzuczelnianą. Cztery pierwsze Tygodnie Filozoficzne gromadziły studentów z różnych środowisk, stwarzały atmosferę żywego dialogu, przybierającego postać niezwykle ostrej czasem dyskusji w „nabitej" z reguły auli. O tym, jak miła była atmosfera Tygodni, świadczyć może więcej niż pochlebny artykuł zamieszczony — po I TF — w „Politechniku" (1961, nr 20), wewnątrzuczelnianym czasopiśmie Politechniki Warszawskiej. TF nadal są wydarzeniem dużej miary; cieszą się na ogół dużą frekwencją, a dzięki wysokiemu poziomowi naukowemu przynoszą każdorazowo znaczny wkład w rozwój i popularyzację filozofii w Polsce. Kontakt zaś młodych filozofów KUL-u z innymi filozofami nie urwał się w 1962 r. Co roku niemal organizowane są spotkania przez

<sup>4</sup> Sprawozdanie to, którego autorem jest A. Stępień, zawiera również krótkie dane o poprzednich Tygodniach.

środowiska warszawskie lub krakowskie, na które członkowie Koła Filozoficznego Studentów KUL są regularnie zapraszani, kulowcy zaś starają się odpowiadać na zaproszenia wygłaszając referaty i biorąc czynny udział w dyskusjach.

Poza tym Koło Filozoficzne organizuje odczyty i referaty z dyskusjami, na które zapraszani są niejednokrotnie profesorowie spoza KUL-u, a udział w nich biorą nie tylko członkowie Koła, ale także liczni jego sympatycy. Tematyka tych odczytów bywa niezwykle różnorodna i świadczy o bogactwie zainteresowań członków Koła (większość bowiem referatów przygotowują studenci). Dla przykładu podam tematy zebrań dyskusyjnych z r. akad. 1959/60: Czy warto czytać kryminały?, Etyka zawodowa architektów, Problem Boga w filozofii Newmana, Aktualność filozofii życiowej Chestertona, Marksistowska teoria metody historii filozofii, Sformułowanie zasady przyczynowości w biologii, Fizyczna zasada przyczynowości w wypadku mutacji genu, Analiza dowodu na istnienie Boga.

Zapewne przeciętnemu studentowi KUL Koło Filozoficzne jest jednak znane przede wszystkim z „Eutrapelii”. I tu wchodzimy w inny nurt działalności Koła, nurt towarzysko-rozrywkowy. Eutrapelia (z greckiego: żartobliwość, dowcip, wesołość) to cnota dobrej zabawy. Pod tą nazwą poczynszy od r. 1952 Koło Filozoficzne organizuje doroczny wieczór humoru i satyry, której przedmiotem są ludzie, instytucje i stosunki panujące na KUL-u, a zwłaszcza na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej. Łatwo się domyśleć, że — jeśli chodzi o frekwencję — Eutrapelie nie mają sobie równej wśród stałych, dorocznych imprez na KUL-u. Eutrapelie — odbywające się co roku pod innym hasłem — dowodzą, że poważne i uczone dysputy nie tylko nie wykluczają dużego poczucia humoru, ale dowcip i wesołość (niekiedy i kpina) jest rzeczą niemal nieodzowną dla filozofa.

Obok Eutrapelii Koło organizuje także doroczne wycieczki dla swych członków. Wycieczki te mają charakter czasem wyłącznie wypoczynkowy, a czasem są połączone z wysłuchaniem ciekawszego wykładu lub spotkaniem z filozofami innych ośrodków. Dla swych członków organizuje też Koło „opłatek”, będący jednocześnie okazją do wciągnięcia studentów niższych lat do filozoficznej braci, oraz — w dzień św. Alberta, patrona kulowskich filozofów — uroczystą mszę św. tudzież śniadanie, w którym (jak i we mszy św.) biorą udział liczni goście spoza Koła. Jeżeli dorzucić jeszcze nieregularnie organizowane wieczorki taneczne lub pomniejsze wycieczki uzyskamy w miarę pełny obraz życia i działalności Koła Filozoficznego Studentów KUL.

Dziś Koło liczy ponad 40 członków. Nie dzieli się już na sekcje (od 1963 r. były dwie sekcje: teoretyczna i filozofii przyrody, 22 II 1966 r. sekcja filozofii przyrody wyodrębniła się w niezależne Koło). Kuratorem Koła jest w dalszym ciągu ks. prof. dr M. A. Krapiec OP.

Andrzej Szostek